

IN MEMORIAM

IVAN SREBRNIĆ

23. X 1976. navršava se godina dana od smrti višeg arhiviste Historijskog arhiva u Zagrebu Ivana Srebrnića. Koristim ovu godišnjicu da se prisjetimo ovog skromnog čovjeka čiji je život bio posvećen arhivskim problemima i koji je na poslu neprimjetno sagorio, izazvavši svojom preranom smrću tugu u srcima svojih prijatelja.

Curriculum vitae ovog čovjeka je jednostavan. Rođen je 15. II 1920. u Jastrebarskom, gdje je završio osnovnu školu. Gimnaziju i Filozofski fakultet pohađao je u Zagrebu, opredijelivši se za historijske studije koje je završio 1943 godine. Od 11. travnja 1945. do 3. travnja 1947 bio je dopisnik I udarne brigade VII udarne divizije, te bibliotekar i voditelj tečaja za nepismene u istoj jedinici. U školskoj godini 1946/47 nalazimo ga kao nastavnika na općeobrazovnom tečaju i podoficira Jugoslavenske armije na gimnaziji u Tolminu. Od 15. XI 1947. do 31. X 1955. radi kao profesor povijesti na gimnaziji u Krapini, a od 1. IV 1956. zaposlen je kao arhivist u Arhivu grada Zagreba. 28. prosinca 1956. položio je stručni arhivistički ispit, 1968. postaje viši arhivist, i od tada pa do svoje smrti radi predano u Historijskom arhivu u Zagrebu. U nastojanju da se stručno što bolje usavrši, posjećivao je tečaj slavenske paleografije i tečaj za restauraciju arhivske građe u organizaciji Jugoslavenske akademije, a za čitavo vrijeme svog arhivskog djelovanja pažljivo je pratio arhivsku literaturu na našem, francuskom i njemačkom jeziku.

Međutim Srebrnić nije bio teoretičar. Njegovo glavno životno djelo sastojalo se u sređivanju školskih arhiva. Iz gomile nesređenog registraturnog materijala najrazličitijih škola na području grada Zagreba, Srebrnić je formirao jednu cjelovitu arhivsku skupinu, u kojoj je moguće brzo i lagano snalaženje pomoću detaljnog inventara. Tokom sređivanja Srebrnić je prikupio podatke za historijat zagrebačkih nižih i srednjih škola, te je iste sumarno prikazao u posebnom vodiču za školske arhive. Smatrajući, da je potrebno da svoja praktična iskustva o sređivanju školskih arhiva prenese i drugim arhivima koji su imali sličnu građu, Srebrnić je objavio rad »Sređivanje školskih arhiva u Arhivu grada Zagreba« (*Arhivski vjesnik*, I, Zagreb 1958, 507—522), u kojem je iznio neke principe i dao metodska uputstva za sređivanje školskih arhiva od ulaza građe u Arhiv pa do izrade inventara. Pa i neobjavljeni rukopis »Sređivanje, škartiranje i inventariziranje« (prilog arhivskoj teoriji i praksi, I dio), rađen je na temelju spoznaja stečenih prilikom sređivanja školskih arhiva, a istot tako i fragmentarno očuvani dijelovi zamišljenog priročnika o metodologiji rada u regionalnim arhivima.

Drugo područje kojem se posvetio Ivan Srebrnić bili su privredni arhivi. Iako bez ekonomskog obrazovanja, Srebrnić se je prihvatio zadatka da u Hi-

storijskom arhivu u Zagrebu valorizira privredne arhivske fondove i da iz niza ostataka privrednih arhiva zagrebačkog područja, preostalih nakon nacionalizacije 1948 godine, izdvoji one koji su vrijedni sređivanja i arhivske obrade. Ovu svoju namjeru Srebrnić nije posve realizirao, ali je ukazao na pravac kojim je potrebno ići kako bi se došlo do cilja i kako bi se Arhiv oslobodio nekorisnog balasta. Rađeći na ovom problemu Srebrnić je sredio arhiv Trgovinske komore u Zagrebu, odnosno njene prethodnice Trgovačko—obrtne komore u Zagrebu, osnovane 16. veljače 1852. i započeo izradu regesta očuvanih spisa. Historijat trgovinske komore i opis ovog arhivskog fonda Srebrnić je najsumarnije objavio u radu »Arhivska građa bivše Trgovinske komore u Zagrebu kao izvor za povijest PTT u Hrvatskoj« (PTT arhiv, sv. 14/1968, Beograd—Zagreb, 273—280). Srebrnić je također sredio i arhiv Zagrebačkog zbora 1919—1944 godine i izradio inventar ovog arhiva, a jednako je postupio i s nizom manjih privrednih arhiva.

Obrada privrednih arhiva prisilila je Srebrnića da se pozabavi detaljnije vanjskom službom Arhiva za privredne ustanove (1964 godine), a onda i uopće vanjskom službom nekih općina, čija arhivska građa pripada Historijskom arhivu u Zagrebu. Plod ovog rada je serija rukopisa pod nazivom »Povijesni razvoj institucija...« a izrađenih i pohranjenih u Historijskom arhivu za područje Donja Stubica, Dugo Selo, Sesvete, Velika Gorica i Zaprešić. Ovi su radovi rađeni za potrebe Historijskog arhiva u Zagrebu sa svrhom planskog popunjavanja arhivskih fondova dotičnih općina i usmjeravanja vanjske službe na pronalaženje važne arhivske građe na terenu. Ono što je »Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527—1945)« dra Ivana Beuca za Arhiv Hrvatske, to su ovi rukopisi za Historijski arhiv u Zagrebu. U njima je pregled razvoja institucija po vrstama svrstan u tri razdoblja u skladu s društveno—ekonomskim promjenama na tom području (period do 1848, period 1849—1945 i period od 1945 dalje) i kao takovi ovi rukopisi — rađeni poznatim Srebrnićevom sistematičnošću i točnošću — predstavljaju nesumnjiv doprinos hrvatskoj arhivistici i pomoćno sredstvo za istraživače prošlosti obrađenih općina i mjesta.

I na kraju ovog posljednjeg javnog sjećanja na Ivana Srebrnića želim ukazati na njegovu javnu angažiranost. Sudjelovao je u priređivanju izložaba »Pokreti radnika u Zagrebu u doba Oktobarske revolucije« i izložbe »50 godišnjica Zagrebačkog zbora«. Bio je više puta član upravnog odbora Društva arhivskih radnika Hrvatske, a od 1970—1972 i njegov tajnik. Godine 1959. bio je instruktor za rad u regionalnim arhivima Hrvatske, a u svrhu upoznavanja rada regionalnih arhiva u inozemstvu izvršio je studijsko putovanje u Čehoslovačku.

Rado je preuzimao društvene obaveze i obavljao ih savjesno i predano, a isto tako nesebično davao je informacije istraživačima i drugim strankama Historijskog arhiva. U sferu djelovanja ove vrsti — kao rezultat teoretske spremne i praktičnog iskustva — valja ubrojiti njegov koreferat o škartiranju na svjetovanju Društva arhivskih radnika Hrvatske 1958 godine, te referat »Norme rada u arhivu«. Rezime ovog posljednjeg referuata — a u vrijeme Srebrnićeve agonije — pročitao je na savjetovanju Arhivskih radnika Jugoslavije u Cavtatu 16.X 1976. Ljuba Petrović. Rad je u cjelosti objavljen u *Arhivistu* 1—2/1976, 285—300. i treba istaći da se u ovom radu osjeća da se autor nalazio u lošem zdravstvenom stanju, te da Srebrnić imade i boljih radova.

Možemo zaključiti da je svojim radom u Historijskom arhivu u Zagrebu Ivan Srebrnić izvršio pionirski zahvat, omogućivši sadašnjim i budućim radnicima ove ustanove da pođu utabanim — i ne tako trnovitim — stazama na poslovima inventiranja, sređivanja i škartiranja arhivske građe zagrebačkog područja, zasluživši svojim radom, ponašanjem i životom trajan spomen.

Mira Kolar Dimitrijević